

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

§. 1. Domus religiosæquæ dicantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

potest Metropolitana seu Archiepiscopus, eoque negligente Episcopus, in cuius diocesi sunt monasteria, tamquam Sedis Apostolicae delegati, Concil. Trident. d. 6. 8. Zerola p. 2. *V. Monasteria § 2.*

TITULUS XXXVI.

De Religiosis Domibus, ut Episcopo sint subiectæ.

§ I.

Domus Religiosa quæ dicantur.

1. Hospitalium nomine qua veniant.
2. Monasteria, ut & Ecclesia omnes, subiectæ Episcopo loci.
3. Item Hospitalia omnia.
4. Dummodo exempta non sint.
5. Quæ tamen visitari ab Episcopo possunt.

DE Monachis ac Religiosis duo expeditur, nempe de ingressu ac professione, deq; statu, id est, regulis & institutis vitæ monasticæ ac religiosæ. Sequitur tertium de rebus, id est, de domibus & monasteriis, aliisque religiosis ac piis locis, Cujusmodi sunt Hospitalia, quæ pietati exercendæ ex professo dedicata sunt, & plerumque Ecclesiis coherent, *260 hoc tit. & eod. in 6.* Dicuntur ab hospitibus pie excipiendis & tractandis, proque eorum varietate varia fortuntur nomina. Alia enim sunt Xenodochia, quibus peregrini, alia Orphanotopia, quibus orphani; alia Gerontocomila, quibus senes; alia Brephotrophia, quibus egeni; alia Nosocomia, quibus ægroti excipiuntur; alia denique Prochotrophia, in quibus pauperes aluntur, alia aliis atque aliis nominibus appellantur, de quibus in *can. in qualibet xxxii q. 8. l. illud 17. l. Sancimus 18. Cod. De sacros. Ecclesiis & plenius apud Tholosan. Synag. juris universi l. 1. cap. 28.*

2. De his autem omnibus quæ situm fuit, quibus nam subijciantur? Et in primis dicendum, monasteria, sicut Ecclesias omnes, subijci Episcopo loci, in quo sita sunt, *c. 1. 3. 7. & ult. h. c. can. Quidam, cum seq. can. Monasteria XVII.*

q. 2. l. can. Omnes basilica xvi. q. 2. Qui etiam quoad hoc de jure communi habet fundatam intentionem suam, *d. c. 7. h. c.* etiam si alterius loci aut diocesis monasteriis atque Ecclesiis sint unita quia per unionem nihil ceperit Episcopo loci in quo situm est monasterium, *c. h. c.*

3. Idem dicendum de Hospitalibus, & aliis piis locis auctoritate Episcopi erectis, *d. c. 3. c. 4. & aliis h. c.* Ita ut ad Episcopum loci, in quo sita sunt, spectet providere, ne talia loca ad alios usus, quam ad quos fidelium largitate & auctoritate Episcopi destinata sunt, convertantur, ut res eorum dissipentur, neve in beneficium cuiquam (æculari Clerico concedantur, nisi forte vel in eorum fundatione aliter constitutum fuerit, vel per electionem de Rectore hujusmodi loci sit providendum) sed ut gubernatio eorumdem committatur viris providis ac boni testimonii, qui instar tutorum & curatorum iuramentum præstent, repertorium sive inventarium bonorum faciant, atque Ordinariis, vel aliis, quibus hujusmodi loca (sub sunt, vel ab eis deputandis) quotannis administrationis suæ rationem reddant, *Clement. Quia contingit. 2. h. c.* ubi plenius de hujusmodi locorum administratione, & in Analyti D. Steph. Weymssii ad d. *Clement. Conc. Trid. Sess. 7. c. 15. De reformat. Sess. 22. c. 8. & 9. Sess. 25. c. 8. De reformat. Choppin. De Prælatia sacra l. 3. tit. 5. n. 2.* ubi late tradit ejusmodi piorum locorum curam jam olim quoque spectasse ad Episcopum, ut proinde Conc. Trid. non adeo quidquam novi quoad hoc statuisse videatur.

4. Et hæc quidem procedunt, dummodo talia pia loca non probentur exempta, vel privilegio, vel præscriptione XL. annorum, *c. Cum dilectum 2. h. c. c. Cum olim 8. & seq. sup. De præscript.* Sic tamen, ut si privilegia exempta sint, privilegium hujusmodi, tanquam juxta communi derogans, ac proinde sit de accipiendum, *c. ult. in fine De filiis presbyterorum in 6.* non producatur ultra loca ipsa, & jura sua Episcopis in violata serventur, *Porro 7. c. Petiitis 20. inf. De privilegio.* Et ideo si Parochiæ vel Capellæ alicui monasterio exempto subiectæ sint, non tamen ideo & ipse exemptus censeri debent, *c. 1. h. c. cap. Exoverit. inf. De privilegio, nisi & in his quoque legitima præscriptione aut privilegio derogatum sit jurius Episcopalis, d. c. Quæ olim.*

5. Ut autem hujusmodi loca probentur exemptione jurisdictione Ordinarii, poterit nihilominus Ordinarius auctoritate Apostolica visitare & reformare, si reformatione aliqua opus fuerit: ita tamen ut per hoc nullum exemptionibus seu privilegiis, quoad alia, præjudicium generetur. *Clement. 2. in prim.*

Prædicta etiam non habent locum in Hospitalibus militarium Ordinum, aut Religiosorum, *Clement. 2. §. Præmissa.* Et si quæ sint Hospitalia, in quibus confueverint ab antiquo exerceri spiritualia & exhiberi Sacramenta pauperibus, ea consuetudo servanda est. *Clement. in fine.*

§. II.

De visitatione Domuum Religiosarum & locorum piorum, à laicis regi solitorum.

1. Hospitalia à laico regi solita etiam à laicis visitari possunt.
2. Hospitalia, superstita fundatore, non subsunt Ordinario.
3. Post mortem tamen visitari ab eo possunt.
4. V. & Confraternitates qualibet.
5. Plura triennium non committenda uni administrationi Hospitalium.
6. Ex Concord. Brabant. visitatio Hospitalium est mixti fori.

1. Ceterum circa decretum Concilii Tridentini, quoad propositam materiam, observandum est, quod licet tribuat Concilium Episcopis facultatem visitandi Hospitalia & alia pia loca; non tamen prohibeat, quin etiam Judices seculares eadem visitare possint, si hoc eis aliis legitime concessum sit. Insuper Episcopum non habere potestatem visitandi Hospitalia & Confraternitates, quæ à laicis reguntur, nisi in casibus à Jure communi permissis.

2. Et ideo hæc potestas non extenditur ad Hospitalia, & alia similia loca, absque auctoritate Episcopi erecta, superstita fundatore, cum non dicantur proprie loca religiosa, sed sub hunc modum dispositioni ipsius fundatoris; ita ut ab eodem destrui, & de illis pro arbitrio suo, præter & de aliis bonis, disponere valeat. *Gloss. in cap. in Ecclesiasticis 2111. qu. 2. Sylvester V. Hospitalia Zerola p. 1. V. Hospitalia §. 1. Piasce. p. 2. cap. 3. art. 5. num. 2.*

3. Quamquam Episcopus talia post mortem fundatoris visitare possit, ad hoc, ut videatur, an &

quo modo satisfiat ordinationi defuncti: audire item, inspicere atque examinare computus & administrationem Rectorum ac procuratorum: idque, ut tradit Zerola *d. loco §. 2. & 3.* virtute decreti, Conc. Trid. *Sess. 22. c. 9.* ubi statuitur, ut administratores, tam Ecclesiastici, quam laici, fabricæ cujusvis Hospitalis Confraternitatis, & quorumcumque piorum locorum, singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario, nisi secus sit cautum in fundatione, cui non derogavit Concilium. Ideoque si in fundatione cautum sit, ne Episcopus se visitationi vel rationibus immisceat, id servandum erit, Zerola *d. loco §. 3.*

Nec obstat quod non sint loca religiosa: quia ad hoc, ut visitari possint, sufficit, quod sint loca pia. Non obstat quoque, quod *d. c. 9.* tollat privilegia, statuta & consuetudines quasque, in contrarium: quia non tollit fundationem.

4. Verum quod ad Confraternitates laicorum, siue regendas siue visitandas attinet, exstat insignis Constitutio Clementis VII. 24. Decemb. 1604. quam refert Piasce. *d. loco n. 8.* per quam, ut summarie dicā, statuit, ne ullæ ejusmodi Confraternitates erigantur, nisi de assensu Ordinarii loci: ut Constitutum statuta ab eodem Ordinario examinentur, approbentur, & corrigantur: ut indulgentias concedendas prius cognoscant & promulgandas decernant: ut elemosinas & collectas non nisi arbitrio ejusdem in pios usus Confratres erogent: ut Confessarii Confraternitatis ab Ordinario approbentur, qui nec à casibus reservatis absolvere possint.

5. Insuper ad hoc quoque sedulo advigilare & providere Episcopus debet, ne hospitalium & aliorum limilium locorum, administratio seu gubernatio ipsi & eidem ultra triennium committatur, nisi aliter in fundatione cautum reperiat, Conc. Trid. *Sess. 25. cap. 8.*

6. Sed nec illud hic prætereundum est, quod refert Zypæus *hoc tit. in princip.* ex Concordatis Brabantiae, §. si Magistri fabricarum, contineri iuxta hanc distinctionem, ut si Rectores Hospitalium & Fabricarum sint laici, & à laicis institui soleant, correctio & destitutio, & rationum exactio, præsertim tamen Curato, à laicis fiat: & si negligentes fuerint, pro illa vice Episcopus in omnibus suppleat: si autem Ecclesiastici sint, aut laici ab

Eccle-